

Termín spuštění rozšířené bezplatné právní pomoci se blíží - I nemajetným by měl poskytnout právní pomoc profesionál

Od 1. července 2018 nabude účinnosti část zákona č. [258/2017](#) Sb., kterým se mění mj. zákon o advokacii a který zakotvuje nový, rozšířený systém bezplatné právní pomoci poskytované advokáty na základě určení Českou advokátní komorou (ČAK, Komora). Společně se změnou zákona nabudou účinnosti i další prováděcí předpisy.

Novelou zákona o advokacii se od 1. července 2018 rozšíří státem hrazená právní pomoc osobám, které si nemohou z důvodů majetkových a příjmových dovolit vybrat a zaplatit vlastního advokáta.

Stávající systém určování advokátů dlouhodobě provozovaný Českou advokátní komorou se tedy mění a nově bude realizován ve třech samostatných formách právní pomoci:

- určování k poskytnutí **právní porady**;
- určování k poskytnutí **právní porady cizincům** umístěných v zařízení pro zajištění cizinců nebo v přijímacím středisku;
- určování advokátů k poskytnutí **právní služby**.

Agendu určování advokátů k poskytování bezplatné právní pomoci bude administrativně zpracovávat **pro celé území ČR pobočka ČAK v Brně**.

„Do současné doby byla bezplatná právní pomoc poskytována advokáty buď zcela zdarma či za sníženou odměnu, maximálně část režijních nákladů byla advokátům uhrazena Komorou, tedy opět z prostředků advokátů. I poskytování právního poradenství v regionech bylo pro potřebné zcela zdarma a organizace šla na náklady ČAK. I proto Komora usilovala dlouhé roky o systémové řešení, aby nesuplovala stát, ale aby se stát na této pomoci podílel. S novelou zákona o advokacii se to konečně alespoň částečně podařilo,“ uvedl na úvod místopředseda ČAK Mgr. Robert Němec, LL.M.

Jak dosud fungují právní porady?

ČAK zajišťovala bezplatnou právní pomoc pro osoby, které si ji nemohly z důvodů příjmových a majetkových poměrů dovolit, již odnepaměti. Nejdříve prostřednictvím tzv. advokátních poraden a v posledních zhruba 12 letech v podobě informativních právních porad ve všech regionech ČR, jejichž účelem bylo poskytnutí základních informací k jednotlivým případům, aby daná osoba získala přehled o svých právech, povinnostech a možnostech dalšího postupu. Advokáti se v poskytování těchto krátkých informativních porad pravidelně střídali, jednotliví regionální zástupci ČAK měli a v posledních dnech ještě mají organizaci těchto porad upravenou dle konkrétní situace v jejich regionu. Například v Praze a v Brně se k takové poradě musí objednat na ČAK, v jižních, západních a východních Čechách je možné na určené místo přijít i bez objednání.

„Poskytování bezplatných právních porad je veřejně prospěšnou činností advokátů pro osoby, které se s ohledem na své poměry potřebují zorientovat v právní situaci, ve které se ocitly. Tyto bezplatné

právní porady ale nemohly a ani do budoucna nemohou v žádném případě zcela nahradit poskytnutí právních služeb jednotlivými advokáty v plné šíři, tedy nemohou zahrnovat podrobné studování spisů, zpracování podrobných právních rozborů nebo sepisování listin, např. žalob anebo jiných podání, smluv...“ vysvětluje místopředseda ČAK Němec.

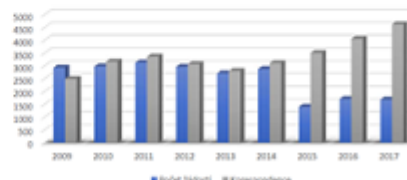
Jak dosud funguje určení advokáta k poskytnutí právní služby?

Pokud na základě bezplatné právní rady, ale i bez ní, vyvstala potřeba poskytnutí přímo právních služeb ve větším rozsahu, tedy zastupování v řízení před soudem nebo jiným orgánem, sepsání listiny apod., a klient si nemohl dovolit vybrat advokáta podle svého uvážení, mohl se ze zákona o advokacii obrátit ještě na Komoru jako na místo poslední pomoci a požádat zde o tzv. určení advokáta k poskytnutí takové služby za sníženou odměnu či zcela zdarma.

„Dosavadní podmínky tohoto určení upravuje zákon o advokacii. Klient musí vyplnit speciální formulář k doložení těchto podmínek, kterými jsou Žádost o určení advokáta a Prohlášení o příjmových a majetkových poměrech žadatele. Oba tyto formuláře jsou stále k dispozici na webových stránkách www.cak.cz v sekci pro veřejnost,“ uvádí k současné praxi ředitelka pobočky ČAK v Brně JUDr. Irena Schejbalová.

Statistika určování advokátů 2009 – 2017

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Počet žádostí	2927	2975	3126	2962	2705	2872	1401	1703	1678
Korespondence	2487	3166	3355	3064	2796	3109	3502	4051	4623
Počet určení	695	763	847	778	628	715	719	873	864
Ústavní stížnosti	434	519	554	432	372	372	362	528	481
Občanskoprávní	149	153	150	217	118	136	144	119	49
Průměr určení měsíčně	58	63	70	65	52	59	59	73	72
Zcela bezplatně poskytnuto advokátních služeb	590	685	793	695	550	606	654	817	791

Z tabulky je možné vidět, jak se vyvíjel počet žádostí a počet určení advokátů v posledních letech v systému založeném na poskytování pomoci prostřednictvím regionálních středisek. Ten bude k 30. 6. 2018 ukončen a veškerou agendu bude vyřizovat centrálně pobočka ČAK v Brně. *„Rozhodně to neznamena, že se žadatelům cesta k advokátovi prodlouží a že pro radu budou muset cestovat do Brna. To by bylo velké nedorozumění. Naopak, žadatel nebude leckdy muset ani do příslušného krajského města, ale Komora mu určí advokáta co možná místně nejbližšího,“* představuje budoucí fungování právních porad ředitelka brněnské pobočky ČAK Schejbalová.

Nový systém právních porad a určení advokáta k poskytnutí právní služby

Česká advokátní komora povede od 1. 7. 2018 neveřejný seznam žadatelů o poskytnutí právní služby a zároveň také eviduje seznam advokátů, kteří vyslovili souhlas s poskytováním bezplatné právní pomoci, a z tohoto seznamu pak budou jednotliví advokáti žadatelům vybíráni. Pokud by nebylo možné vybrat v konkrétním případě advokáta ze seznamu těchto souhlasících advokátů, může Komora určit k poskytnutí takové pomoci i advokáta, který svůj souhlas výslovně neudělil, ale zapsaným advokátem je. Hlavními kritérii pro výběr bude bydliště žadatele, nebo místo, kde má být

právní služba poskytována, např. sídlo soudu, sídlo věznice a podobně.

Kdo bude splňovat podmínky pro poskytnutí právní porady? Průměrný měsíční příjem žadatele nebo osob s ním společně posuzovaných nesmí za posledních 6 měsíců před podáním žádosti přesáhnout **trojnásobek životního minima** a žadatel nebude ve věci, v níž mu má být právní porada poskytnuta, zastoupen jiným advokátem. Žádosti o poskytnutí právní porady se budou podávat na formuláři stanoveném vyhláškou Ministerstva spravedlnosti. Žadatel bude povinen nejpozději spolu s podáním žádosti uhradit Komoře poplatek za vyřízení žádosti ve výši 100 Kč.

Právní porada bude schůzkou informativního charakteru, kde advokát žadateli neseписuje žádné podání, smlouvu či listinu, a její délka je minimálně 30 minut a maximálně 120 minut ročně. U každého žadatele bude vyčerpaná doba ročního limitu na poskytnutí právní služby evidována.

„Pokud už půjde přímo o určení advokáta k poskytnutí právní služby, bude po 1. 7. 2018 základním kritériem předmět požadované právní služby a to, zda je žadatel schopen zajistit si právní službu jiným zákonným způsobem. Rozdíl oproti předchozímu určování advokátů bude i v tom, že Komora bude posuzovat předmět právní služby, např. zda nejde o zjevně bezdůvodné uplatňování práva,“ dodává místopředseda ČAK Němec.

Česká advokátní komora je zastáncem filosofie, že je třeba zaručit všem občanům přístup k právní pomoci a že i ta, která je poskytována nemajetným klientům, by měla být vždycky fundovaná a kvalitní, tedy poskytnutá právními profesionály, jimiž jsou v nejuniverzálnějším slova smyslu v ČR právě advokáti. ČAK se bude proto této problematice intenzivně věnovat a je připravena zajistit i tolik potřebnou osvětu.

Od 1. 7. 2018 najdou žadatelé na webu ČAK www.cak.cz všechny potřebné informace. Je důležité, aby se k aktivitě ČAK přidala i média a zájemci o bezplatnou právní pomoc se tak o nové úpravě dozvěděli včas a připravili se na splnění podmínek k jejímu poskytnutí.

CO VŠECHNO SE O NOVÉM SYSTÉMU VYPLATÍ VĚDĚT?

Jaká novela zákona a její konkrétní paragrafy upravují novou podobu bezplatné právní pomoci?

Jde o novelu zákona o advokacii - zákon č. [258/2017](#) Sb.; § 18a až 18d, § 23 odst. 2-4 a § 55a.

Navazují na tuto novelu ještě další předpisy a co upravují?

Ano, konkrétně je to vyhláška Ministerstva spravedlnosti, která upravuje vzory formulářů žádost o poskytnutí právní služby. V tuto chvíli formuláře ještě nemáme k dispozici, takže je nemůžeme veřejnosti představit.

Dále je to usnesení představenstva č. 3/2018 Věstníku o zajištění bezplatné právní pomoci, upravující povinnosti advokáta při poskytování právní služby podle § 18a až § 18c zák. o advokacii, a vyhláška č. [177/1996](#) Sb., advokátní tarif, který pak upravuje odměnu advokáta za poskytnutou právní službu podle § 18a, § 18c zák. o advokacii.

Je ČAK připravena na svoji novou roli v rámci bezplatné právní pomoci?

Organizačně i materiálně je ČAK připravena k zajištění rozšířené bezplatné právní pomoci. Zároveň si je ale vědoma toho, že v průběhu času se potřeby i možnosti, jak ji zabezpečit, budou zcela jistě konkretizovat.

Zatím je připraveno na administraci agendy 5 asistentek a 2 právníci. Nově si ČAK pronajala další

prostory v sídle pobočky Komory v Brně, které budou pochopitelně využívány i pro další agendy a ostatní pracovníky, zejména k provádění advokátních zkoušek. Ale již před spuštěním nového systému rozšířené bezplatné právní pomoci je zřejmé, že nejen prostorové, ale i zvýšené personální a finanční nároky, tato služba rozhodně přinese.

Jaké typy právní pomoci bezplatná služba zahrnuje?

Bezplatná právní pomoc poskytovaná advokáty zahrnuje 3 typy pomoci:

- určení advokáta k orientační právní poradě v délce max. 120 minut ročně (a to i opakovaně do vyčerpání celkového limitu);
- určení advokáta k poskytnutí právní pomoci cizincům v detenčních zařízeních MV;
- určení advokáta k poskytnutí právní služby spočívající buď v zastoupení žadatele v řízení před soudem nebo správním orgánem, popř. v jiném úkonu právní služby (např. sepsání listiny).

§ 18a upravuje drobnou právní pomoc (poradu) pro nemajetné

Průměrný měsíční příjem žadatele nebo osob s ním společně posuzovaných za posledních 6 měsíců před podáním žádosti nepřesáhne trojnásobek životního minima (zák. č. [110/2006 Sb.](#), nyní je životní minimum na jednotlivce 4 310 Kč měsíčně, pro 2 dospělé osoby v domácnosti je životní minimum 5 480 Kč měsíčně), jsou-li pro to důvody zvláštního zřetele hodné, lze od této podmínky upustit.

Žadatel nesmí být ve věci, v níž mu má být právní porada poskytnuta, zastoupen advokátem nebo osobou podle § 2 odst. 2 písm. a) zák. o advokacii.

Žadatelem může být pouze fyzická osoba, která podá žádost na formuláři stanoveném vyhláškou Ministerstva spravedlnosti ČR.

Co musí žádost obsahovat?

Veškeré náležitosti žádosti upraví formulář, na kterém se žádost bude podávat. Žádost tak bude obsahovat prohlášení žadatele, že jeho poměry odpovídají podmínkám pro přiznání právní porady. Dále bude její součástí prohlášení žadatele, že jej ve stejné věci nezastupuje jiný advokát. A v neposlední řadě bude žadatel povinen nejpozději spolu s podáním žádosti uhradit Komoře poplatek za vyřízení žádosti ve výši 100 Kč.

Jak bude možné poplatek uhradit?

Dvěma způsoby - bezhotovostně nebo složenkou (poštovní poukázka A). Údaje k provedení platby budou k dispozici na webových stránkách ČAK od 1. 7. 2018. V budovách Komory v Praze a na pobočce v Brně budou také k dispozici poštovní poukázky. Hotovostní platby do pokladny Komory nebudou možné.

Existují případy, kdy bude možné poplatek odpustit?

Ano, zákon stanoví výjimky, kdy žadatel **poplatek nehradí**:

- a) cizinci umístění v zařízení pro zajištění cizinců podle zákona upravujícího pobyt cizinců na území České republiky nebo přijímacím středisku podle zákona o azylu,
- b) držitelé průkazu ZTP nebo ZTP/P,
- c) osoby pobírající dávky pomoci v hmotné nouzi podle zákona upravujícího pomoc v hmotné nouzi,
- d) osoby mladší 15 let,

- e) osoby, které jsou poživateli příspěvku na péči ve stupni III (těžká závislost) a IV (úplná závislost) podle zákona o sociálních službách, a
- f) osoby pečující o osoby, které mají přiznaný příspěvek na péči ve stupni III (těžká závislost) a IV (úplná závislost) podle zákona o sociálních službách.

Žadatel však bude povinen tyto skutečnosti doložit.

Jak se bude dále postupovat, když žadatel splní veškeré podmínky?

Následně mu Komora zašle dopisem kontaktní údaje na určeného advokáta. Je na žadateli, aby se s advokátem spojil a dohodli si spolu místo a čas konzultace. Stejně tak bude neformálně Komorou obeslán dopisem i advokát určený k poskytnutí porady – s údaji žadatele a informací o maximální délce právní porady. Vždy jde o právní poradou informativního charakteru. Její délka je minimálně 30 minut a maximálně 120 minut ročně, přičemž o délce a četnosti bude vedena evidence. Během porady advokát žadateli neseписuje žádné podání, smlouvu, listinu apod.

Může se při poskytování právní porady advokát nechat zastoupit?

Advokát se může nechat zastoupit jiným advokátem. Zastoupení advokátním koncipientem je vyloučeno.

§ 18b upravuje poskytování právního poradenství v zařízení pro zajištění cizinců

Jde například o pomoc v rámci azylových center. Advokát bude poskytovat právní službu těm cizincům, kteří o jeho službu projeví zájem. Podnět k poskytnutí hromadného právního poradenství podává provozovatel zařízení pro zajištění cizinců nebo přijímací středisko podle zákona o azylu. Podnět se bude podávat na formuláři, který stanoví vyhláška Ministerstva spravedlnosti ČR.

Na základě podnětu Komora pak určí advokáta k poskytnutí jednorázové právní porady osobám umístěným v tomto zařízení. Sdělení o určení advokáta bude zasláno jak zařízení, které podnět podalo, tak i advokátovi. Odměnu advokátovi hradí stát a její výše bude řešena novelou advokátního tarifu.

I zde platí, že advokát se může nechat zastoupit jiným advokátem, ovšem nikoliv advokátním koncipientem.

§ 18c upravuje určení advokáta k poskytnutí právní služby

Žadatelem o právní služby, které překračují drobnou právní pomoc, může být fyzická i právnická osoba a stejně jako v předchozím případě se žádost podává na formuláři stanoveném vyhláškou Ministerstva spravedlnosti ČR. Komora pak určí advokáta k poskytnutí právní služby žadateli, který osvědčil splnění zákonných podmínek bez zbytečného odkladu.

Podmínky pro přiznání práva na poskytnutí právní služby jsou obdobné jako u právní porady, a to odůvodněné příjmové a majetkové poměry a fakt, že žadatel není zastoupen ve téže věci jiným advokátem.

Nejde-li o poskytnutí právní služby na náklady státu (tj. nejde-li o zastoupení v řízení před Ústavním soudem a zastoupení ve správním řízení), je žadatel povinen v žádosti doložit, že se neúspěšně pokusil zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou

oslovených advokátů.

K žádosti musí být přiloženy doklady o výši příjmu žadatele a společně s ním posuzovaných osob za období 6 kalendářních měsíců předcházejících podání žádosti, jakož i doklady o jeho majetkových poměrech. Podrobnosti náležitostí žádosti včetně vzoru jejího formuláře a způsob prokazování příjmových a majetkových poměrů žadatele, jakož i rozsah údajů, které je žadatel povinen Komoře sdělit, stanoví Ministerstvo spravedlnosti vyhláškou.

Může se stát, že žadatel neuspěje?

Může, například Komora žádosti nevyhoví, jestliže půjde o zneužití práva nebo o zjevně bezdůvodné uplatňování nebo bránění práva.

Jaká je další úloha ČAK při určování advokáta?

V rozhodnutí o určení advokáta Komora vymezí věc, v níž je advokát povinen právní služby poskytnout, stejně jako rozsah těchto služeb. Komora může v rozhodnutí o určení advokáta stanovit i další podmínky.

Mohou nastat situace, kdy dojde ke zrušení určení?

Mohou, Komora určení advokáta zruší, jestliže během poskytování právních služeb tímto advokátem v příslušné věci vyjde najevo, že příjmové a majetkové poměry klienta poskytnutí právních služeb neodůvodňovaly. Nebo že se změnily natolik, že poskytnutí právních služeb již neodůvodňují. Určení advokáta Komora zruší k okamžiku změny těchto poměrů.

Zákon upravuje i další důvody pro určení jiného advokáta k téže právní službě (např. Komorou určený advokát odmítne žadateli poskytnout právní službu s odkazem na ustanovení § 19 zákona o advokacii, který definuje, kdy advokát musí poskytnutí právní služby odmítnout - např. poskytoval již právní služby jinému, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy žadatele, a další).

Co se v těchto případech bude dít ve vztahu klient - advokát dál?

Nedohodne-li se advokát s klientem jinak nebo neučiní-li klient jiné opatření, je advokát povinen po dobu 15 dnů ode dne, kdy došlo ke zrušení jeho určení k poskytování právních služeb, činit veškeré neodkladné úkony tak, aby klient neutrpěl na svých právech nebo oprávněných zájmech, újmu. To neplatí, pokud klient advokátovi písemně sdělí, že na splnění této povinnosti netrvá. O zrušení určení dle § 18c odst. 7 zák. o advokacii pak bude vydáno správní rozhodnutí. Toto rozhodnutí o zrušení určení se bude vydávat k okamžiku změny poměrů. O změně poměrů má totiž žadatel povinnost informovat Komoru, a to podle § 18c odst. 9 zák. o advokacii: „Změní-li se v průběhu poskytování právních služeb příjmové a majetkové poměry žadatele, je povinen tuto skutečnost bez zbytečného odkladu oznámit Komoře.“

Jaký bude způsob výběru advokáta k poskytnutí právní služby?

Komora vede seznam advokátů pro účely určení advokáta, a to těch, kteří vyjádřili souhlas s poskytováním bezplatných právních služeb. Komora také dbá na to, aby advokáti byli určováni rovnoměrně i s ohledem na charakter a složitost věci, ve které mají být právní služby poskytnuty, a na možné náklady, které mohou určenému advokátovi v souvislosti s poskytnutím právních služeb vzniknout. Nelze-li však určit advokáta z tohoto seznamu, určí Komora kteréhokoli jiného advokáta zapsaného v ČAK.

Videozáznam z TK je k dispozici na www.cak.cz

Další články:

- [LEAGLE.ONE: Prodáváte firmu, nebo kus života? Pravda o rodinných akvizicích](#)
- [Clifford Chance Prague Association jmenuje dva nové Counsels a jednoho Of Counsel](#)
- [Vítězem Zákona roku je flexinovela zákoníku práce, bodovaly také daňové a účetní změny](#)
- [Advokátní kancelář Eversheds Sutherland posiluje svůj nemovitostní tým](#)
- [LEAGLE.ONE: Triangle Family Office #9: AI - nová infrastruktura světa, nebo přepálený příběh?](#)
- [Mgr. Helena Freyová, posiluje CEE Attorneys v oblasti M&A, Corporate Strategy & Technology](#)
- [Evropská unie rozšiřuje regulaci AI. Obsah generovaný nebo upravený umělou inteligencí musí být pro uživatele rozpoznatelný](#)
- [LEAGLE.ONE: Triangle Family Office #8: Umění jako investice: mezi vášní a rizikem](#)
- [ATREUM a K2 LEGAL se spojují: vzniká silná kancelář pro stavebnictví, technologie a byznys](#)
- [LEAGLE.ONE: Triangle Family Office #7: Tam, kde vznikají unicorny - Jak přemýšlí venture capital](#)
- [Ocenění Flamma získaly Ivana Janů, Jitka Chizzola, Ženy v právu a projekt Máš na to nadace Evy Pavlové](#)